

Vj-22/1998/12

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa dr. Tomori Péter ügyvéd (1054 Budapest, Szemere 17.) által képviselt **SWISS CLINIQUE Kereskedelmi és Csomagküldő Kft** (1053 Budapest, Veres Pálné 40.) **eljárás alá vont** vállalkozás ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgyában indított eljárásban - tárgyaláson - meghozta a következő

határozatot

A Versenytanács megállapítja, hogy eljárás alá vont vállalkozás jogsértést valósított meg azzal, hogy az 1997. szeptember - október hónapban a fogyasztóknak küldött mailingekben a "Kék Kereszt" fiktív árának feltüntetésével különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltette.

Egyebekben az eljárást megszünteti.

Eljárás alá vont vállalkozással szemben 500.000.-Ft, azaz ötszázezer forint bírságot szab ki, amelyet a kézhezvételt követő 30 napon belül köteles megfizetni a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557 bírságbevételei számlájára.

A határozat felülvizsgálatát az eljárás alá vont vállalkozás a kézbesítést követő 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható, de a Fővárosi Bírósághoz címzett keresettel kérheti, amelynek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van.

Indoklás

I.

Eljárás alá vont vállalkozás 1994. november 5-én kelt társasági szerződéssel alakult, cégbírósági bejegyzése 1997. május 7-én történt meg. Tevékenységi körébe tartozik többek közt a csomagküldő kiskereskedelem, mely tevékenységet 1997. szeptember 1. óta folytatja. Termékeit katalógusokban, újságokban, illetőleg közvetlenül a fogyasztóknak szóló levelekben (direkt mailekben) hirdeti.

1997. szeptember és október hónapban több napi- és hetilapban, magazinban (Kiskegyed, TVR7, Népszava, Nők Lapja, stb.) valamint 102.526 db mailingben kínálta vételre az úgynevezett "Kék Keresztet".

Ezekben szerepelt a kereszt képe, alatta 5.000.-Ft-os bankjegyek, a "Segíts magadon, az Ég is megsegít" felirattal. A mailingekben kiemelt nagybetűvel a további szöveg: "tegye sikersorozattá életét a Kék Kereszt 101 különleges képességének segítségével". Azt ígéri, hogy szerelmet, szerencsét, gazdagságot hoz, amennyire csak viselőjének szüksége van, sőt képessé válhat arra, hogy minden elérjen, amit kíván "az efféle csodák igenis lehetségesek".

Tételezték arról, hogy a Kék Kereszt tulajdonosait vizsgálják

parapszichológiával foglalkozó kutatók sem találtak kielégítő magyarázatot a jótékony hatalmára, egy részük azonban arra a feltételezésre jutott, hogy "minden valószínűség szerint a Felsőbb Intelligenciával áll kapcsolatban, egy természetfeletti erővel". Hasonló tartalommal reklámozta az árut az újságokban is.

A mailingekben az is szerepel, hogy e képességekre csak az eredeti Kereszt alkalmas, és ajánlata, ha 7 napon belül rendeli meg a vásárló, úgy "20.000.-Ft helyett mindössze 2.990.-Ft-ot kell fizetnie, ami a becsült értékhez képest 85 %-os kedvezményt jelent". Többször hangsúlyozza, hogy a vásárlás kockázatmentes, 90 nap próbaidő után visszaküldhető és az árát visszatéríti. Ha azonban elégedett, úgy 90 nap alatt küldje meg a vásárló a különbözetet, azaz 17.000.-Ft-ot, bár azt nem követeli tőle. Ezen felül ajándékot is ad: egy láncot, valamint "Szent Renáta különleges imáját". Mellékelte a Kék Kereszt 101 csodálatos képességére szóló próbaszelvényt is. Ebben felsorolt 101 kívánságot, amelyek közül a vásárló megjelölheti, melyek azok, melyeket a Kék Kereszt segítségével valóra szeretne váltani. Ilyenek például a lottó-nyeremény, pénznyeremény, lakás, autó, repülőgép, egyéb anyagi jellegű kívánságok, továbbá érzelmi jellegű, társadalmi életben elfoglalt helyre vonatkozó elképzelések.

Az újsághirdetések egy részében felhívta a lehetséges vásárlókat, hogy az első ötszáz válaszoló ingyenesen megismerheti a Kék Kereszt képességeit, amelyhez válaszolnia kellett a mellékelt kuponon szereplő kérdésekre.

Az áru maga egy fém kereszt, svájci eredetű, beszerzési értéke 1,9 USD/db, melyet 10,1 % vám terhel. Parapszichológia vizsgálata hatásmechanizmusát illetően nem áll rendelkezésre, ténylegesen az átlagostól eltérő bioenergiával nem rendelkezik, ilyen okból hatással viselőjére nem lehet.

Eljárás alá vont vállalkozás azt sosem forgalmazta 20.000.-Ft-os fogyasztói áron.

A keresztből 6177 db-ot rendeltek 14.599.461.-Ft értékben, ebből 458-at küldtek vissza. A 17.000.-Ft-os különbözetet nem fizette ki egy vásárló sem.

II.

A Gazdasági Versenyhivatal azért indított vizsgálatot, mert valószínűsítette, hogy az eljárás alá vont vállalkozás mailingjével (hirdetéseivel) megsértette a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tpv.) 8 § (2) bekezdés d) pontját. A vizsgálati jelentés megállapította, hogy

- nem igazolhatóak - még parapszichológiai módszerekkel sem - a Kék Keresztről szóló állítások, mert bioenergetikai szempontból nem rendelkezik a szakértő szerint az átlagostól eltérő tulajdonságokkal;
- árengedmény ténylegesen nem történt, mert a 20.000.-Ft-os áron sosem történt forgalmazás;
- megtévesztő lehet az újsághirdetésben az az ígéret, miszerint az első 500 jelentkező ingyen ismerheti meg a kereszt tulajdonságait, mert nem a keresztet, hanem a mailinget kapja a fogyasztó ingyen.

Ezért indítványozta jogsértés megállapítását és a jogkövetkezmények alkalmazását.

III.

A Versenytanácsnak azt kellett vizsgálnia, hogy a fenti állítások alkalmasak-e a gazdasági versenyben a fogyasztók megtévesztésére, amelyet a Tpv. 8. § (1) bekezdése tilt. A (2) bekezdés a) pontja külön ilyennek nevesíti az áru lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tényállítást, illetőleg a d) pont a különösen előnyös vásárlás hamis látszatának keltését. Az áru, amelyre az információk vonatkoztak, egy primitív kidolgozású, 500.-Ft körüli beszerzési áru fémkereszt, amely bioenergetikai tulajdonságaiban átlagos.

Az eljárás alá vont vállalkozás erre vonatkozó állításai

- a) csodatévő tulajdonságaira,
- b) rendkívül kedvező árára vonatkoztak.

a) Az áru lényeges tulajdonsága tehát, hogy különleges hatással bír; egyrészt anyagi javakhoz juttat, másrészt emberi kapcsolatok terén sikeres változásokhoz vezet a viselése.

Ennek alátámasztására szolgál a mailingeken a képi megjelenítés, valamint a hozzáfűzött szöveg, amely elsődlegesen vallásos összefüggést sejtet (a kereszt, mint a kereszténység szimbóluma, az "Ég", mint a mennyország, túlvilág szinonimájának említése, a csodára való képesség (istentől eredő, meg nem magyarázható jelenség) továbbá - az egyébként nem létező - Szent Rita felemlítése; vagyis kultikus tárgy benyomását keltheti.

Azok számára, akik a parapszichológiában jártasak, a tárgy bioenergetikai erejét sugallja. Így tehát összességében azok a fogyasztók a mailingek célzottjai, akik természetfeletti jelenségekben hisznek.

A Versenytanács álláspontja az volt, hogy ezen információkat valósan elfogadni nem lehet, és nincs is szükség az ellenkező bizonyítására, hiszen a hitre építenek, amelyhez képest a tudományos bizonyítás fogalmilag kizárt. De maga az eljárás alá vont vállalkozás sem állította, hogy mindegyik áruja képes az ígéretek teljesítésére, erre utal, hogy 90 napon belül a szerződéstől való egyoldalú elállást elfogadta, illetőleg utalt arra, hogy nincs elfogadható magyarázata a kereszt képességeinek. Ilyenre az olvasói idézett levél nem elegendő.

A megtévesztésre alkalmasság azonban még ez esetben sem áll fenn, mert az információnak objektíve kell alkalmasnak lennie arra, hogy valósan fogadtasson el valótlan tény. Az értelmezésnél a mérce egy átlag képességű, ésszerűen eljáró fogyasztó, akit az információ valóságában bízva vásárlásra inspirálhat a hirdetés. A jelen esetben azonban a szöveg primitívsége, gyermeksége folytán az átlag szellemi képességgel, elemi ismeretekkel rendelkező, logikusan gondolkodni képes ember számára is világos az ígélet lehetetlensége. Ha vallásos, vagy a természetfeletti jelenségekben hívő ember kerül szembe vele, úgy számára azért nem lehet elfogadható, mert az úgynevezett "csoda" nem kapcsolódhat tömegesen előállított áruhoz, legfeljebb egyedi tárgyakhoz. Mindenképpen fel kell merülnie tehát a kétségnek még ilyen esetben is.

Utal arra a Versenytanács, hogy e tényállás nem hasonlítható a Versenytanács által hozott olyan marasztaló határozatok alapjául szolgáló tényálláshoz, ahol egy adott áru különleges tulajdonságának hiánya miatt került sor a jogsértés megállapítására pl. potenciajavító, fogyásra alkalmas szerek esetében (Vj-199/1992., 200/1992.) mert olyan áru valóban létezhet, csak az adott esetben nem rendelkezett a különleges tulajdonsággal. De ugyanígy nem hasonlítható a tényállás az esetleges jogsértési tényállással, ahol a megtévesztésben (Vj-

35/1993), ahol nem volt kétséges, hogy az asztrológia tudománya segítségével bizonyos következtetéseket le lehet vonni egy ember életútjára, az adott esetben azonban ezt meghaladó ígéretekkel kecsegtette a hirdetés a potenciális fogyasztókat.

Ebből következően a Versenytanács e vonatkozásban nem látott alapot a jogsértés megállapítására, amiért a Tpvt. 72. § (1) bekezdés a) pontjának II. fordulata értelmében az eljárást megszüntette.

Ugyanez az álláspontja a csatolt újsághirdetést illetően, abban ugyanis csupán a Kék Kereszt tulajdonságainak ismertetését vállalta eljárás alá vont vállalkozás, lényegében figyelemfelkeltésre szolgált, így a Tpvt. 8. §-át nem sérti.

Amiért a Versenytanács eljárás alá vont vállalkozás terhére a jogsértést megállapította, az a fiktív eredeti ár feltüntetése, amelyhez képest jelentős árengedmény ígéréssel inspirálta a fogyasztót esetleges vásárlásra. A Versenytanács felhívására sem tudta igazolni azt ugyanis, hogy 20.000.-Ft-ért kínálta volna ezt az árut, nyilatkozata szerint csupán ilyen áron kívánta forgalomba hozni, de nem tette (7-es irat). Ezzel a magasabb összegben megjelölt árral a fogyasztókban a különösen előnyös vásárlás lehetőségének látszatát kelthette, ami a Tpvt. 8. § (2) bekezdés d) pontjában ütközik, ezért a Versenytanács a Tpvt. 77. § (1) bekezdés c) pontja szerint megállapította a magatartás törvénybe ütközését. Minthogy azt eljárás alá vont befejezte, ezen állapot megszüntetéséről határozni nem kellett, a 78. §. (1) bekezdés szerint azonban bírságot szabott ki. A (2) bekezdésre figyelemmel annak összegét a jogsérelem súlyára, az eladott mennyiségre figyelemmel viszonylag alacsony összegben határozta meg, amelynél tekintettel volt arra is, hogy a fogyasztót elsősorban nem az áru ára, hanem tulajdonsága befolyásolta a vásárlásban.

A határozat egyéb rendelkezése a Tpvt. 83. § (1) (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 1998. május 6.